HILDO KROP MUSEUM
STEENWIJK

WWW.HILDOKROPMUSEUM.NL

Nieuwsbrief 26

Voorwoord

Beste mensen,

Onze trouwe medewerkers Wim Heij, Christy Abels en Loek van Vlerken zijn er weer in geslaagd een uiterst smaakvol geheel van deze nieuwsbrief te maken. Zo bezien is deze coronatijd toch nog ergens goed voor. Over corona gesproken, het museum is nu al enige tijd dicht. Maar er begint licht aan het eind van de tunnel zichtbaar te worden.
Vandaag (op 29 juni 2020) heeft het bestuur besloten dat het museum weer open kan met ingang van 1 juli op woensdag, donderdag, zaterdag en zondag van 11.00 tot 16.00 uur. Zij het dan met een aantal beperkingen. Wij moeten weten wie er komt. We willen weten hoe laat u denkt te komen, we houden een "gezondheidscheck" en er mag maar een beperkt aantal mensen in het museum zijn. Aanmelden kunt u zich via de email van de Ver Hendrik de Keyser: Museumhuizen@hendrickdekeyser.nl
onder vermelding van Hildo Krop Museum Steenwijk. Vermeld daarbij met hoeveel mensen (max6) u komt. Het Hildo Krop Museum is in het museumhuis Rams Woerthe gehuisvest. De ticket koop u online. (museumkaart gratis)
Ondanks de beperkingen die er zijn, zijn wij blij dat het museum weer open kan, dat er weer mensen in rond kunnen lopen.
Want dat doen we het liefst: u de fraaie collectie laten zien die in het Hildo Krop Museum bijeen is gebracht!
Deze nieuwsbrief is ook nu weer de kers op de taart.
Ik wens u veel leesplezier toe!

Arie van Andel

In de schijnwerpers Werkloze (V93)

Wim Heij

Eind 1907 vertrok de jonge Hildo Krop naar Parijs om er aan de private opleiding *Academie Julian* schilderlessen te gaan volgen. Omdat aan deze academie ook een opleiding voor beeldhouwen kon worden gevolgd, was het niet geheel vreemd dat Hildo ook wat met klei experimenteerde. Omdat hij in zijn omgeving meer waardering ondervond voor zijn kleischetsjes als voor zijn schilderwerk, besloot hij in 1908 definitief voor de richting beeldhouwen te kiezen. In de collectie van het Hildo Krop Museum bevindt zich uit deze Parijse periode in ieder geval één beeldje van gips: *Out of work*.

Dit plastiekje is niet opgenomen in de oeuvrecatalogus van mevrouw Lagerweij-Polak maar wordt wel afgebeeld in haar monografie (blz. 12). Het bewuste beeldje is gesigneerd “1908 HLKrop” en stelt een voorovergebogen oude man voor, pet op het hoofd en de handen diep in de zakken. Mevrouw L-P weet verder over dit object nog te melden dat een medeleerling van Krop op de academie, ene Ogier, hem hielp met het afgieten van zijn kleine kleischetsen in gips. Dit oudste werk van Krop maakt permanent deel uit van de vaste opstelling in ons museum.
Een geheel andere werkloze hakte Krop in 1932 rechtstreeks (taille direct) uit een eikenhouten boomstam. Deze *Werkloze* is het tegenovergestelde van een zielig oud mannetje maar een vastberaden, wilskrachtige kerel. De criticus Jos De Gruyter omschreef dit vrij grote beeld (118 cm) als volgt:
De verhoudingen hebben hier het gedrongene en samengetrokkene van archaïsche kunst, de benen zijn kort en de nek is vrijwel afwezig, de gestalte komt in haar hoekige, koppige geslotenheid nauwelijks los van het zuilvormige houtblok. (…) Geen tragisch of geïdealiseerd beeld, niet de werker gezien als loonslaaf of geëxploiteerde, in zijn verslagenheid of misdeeldheid, en evenmin een Griekse athleet in proletariërstenue. Maar een samengevatte verbeelding van het doortassend, vastberaden opstaan van den mensch uit de gebondenheid van zijn oerstaat: beeld van willende, verzekerde onverzettelijkheid. (Uit : Jos De Gruyter: Hildo Krop, 1938)
Wellicht overbodig te zeggen dat wij ons gelukkig prijzen met beide sculpturen in de collectie, hoe verschillend ze ook zijn. Bevat *Out of work* nog alle trekken van een werk van een beginnende beeldhouwer, de *Werkloze* daarentegen is het kunstzinnige eindproduct van een kunstenaar op de top van zijn kunnen.

Wat anderen vinden/vonden van Krop

Volkskrant-columniste Sylvia Witteman haalden we in deze rubriek al eerder aan (Nieuwsbrief nummer 20). In die bijdrage repte ze over *die sinistere Krop-ornamenten*. Deze keer moet, zonder de naam van Krop te noemen, het beeld van Berlage het nogal ontgelden (Volkskrant, 5 februari 2019):

Melancholiek fietste ik langs het Victorieplein. Daar staat een lelijk standbeeld van Berlage, plomp en gedrongen, alsof het indertijd is neergelaten aan een parachute die onverhoeds niet openging.

Nee, dan de beeldhouwer Carel Kneulman (1915-2008), de maker van onder andere 'Het Lieverdje' op het Spui in Amsterdam. Op 16 december 1966 schreef hij een brief aan Hildo Krop. Door deze brief, welke zich bevindt in het archief van het Hildo Krop Museum, komen we te weten wat Kneulman's mening is over het Berlage-monument:

Beste Hildo,
Gisteravond liep ik eerst nog door de stad, ondanks de bank) en de stank, een fijne stad en opeens moest ik aan jou denken en ik dacht, morgen ga ik het Hildo toch eens zeggen.*
En hier sta ik dan met m'n papiertje. Een tijdje geleden, in 1938 ongeveer, ik was toen 22 jaar, ontdekte ik voor het eerst de monumentale bruggen van Amsterdam. Dat was niet m'n eerste contact met beelden, want als kleine jongen had ik al de Sphinxen van het Wertheimpark en de Leeuwen van Zeeburg bereden en de Jezus op de Mozes- en Aaronkerk heeft ook een onuitwisbare indruk achtergelaten. Je kunt wel zeggen, dat ik volkomen maagdelijk was, op het gebied van de beeldhouwkunst dan. En toen opeens die bruggen met beeldhouwwerk. Prachtig vond ze en ik ontdekte toen nog meer beeldhouwwerk, overal beeldhouwwerk van graniet in de stad. Vogels, saters, herten, paarden, konijntjes, slangen, sterren en zonnen, hele steden van graniet, en treinen met rook,bloemen en bliksem, watervallen, harpen en fluiten, zwaarden en spaden, kinderen, veel kinderen en altijd staat daar onverwrikbaar rechtop een volwassen mens en kijkt je doordringend aan. En die mens is vol vertrouwen en vertelt daarvan in al zijn handelingen in duizend beelden.
Ik dacht, een man die zo'n machtig lied zingt moet een reus zijn.
Een reus van een beeldhouwer.
Een reus van een mens.Ik ben dikwijls in je werkplaats geweest daarna en ik heb je ontmoet in een niet aflatende aandacht voor de vele, vele details van het leven.

Toen ik laatst weer eens bij je binnenstapte ontdekte ik ergens op het topje van een geweldige steenberg, die uit ettelijke berglagen bestond een klein bergbeklimmertje. En dat mannetje sloeg de berg op z'n kop dat de stukken eraf vlogen. Toen hij eindelijk voorzichtig langs de berghelling weer op de begane grond was aangekomen, bleek het bergbeklimmertje Hildo Krop te zijn en toen we samen voldoende afstand van de berg genomen hadden, bleken de berglagen Berlage te zijn.
*Hildo, je hebt met dit geweldige werk tegelijk 3 monumenten opgericht, 1 voor Berlage de grote bouwmeester van Amsterdam, nog 1 in de basis voor alle werkers van Amsterdam**) en in het geheel heb je ongewild het monument opgericht van het grote Vertrouwen, van Samenwerking, van democratie.*
Het is een machtig teken en het staat prachtig gericht naar de Vrijheidslaan. Hildo namens alle collega's feliciteer ik je met dit geslaagde werk en dank ik je voor dit monument.

Kneulman.

*) Kneulman doelt met 'de bank' op het in aanbouw zijnde gebouw van de Nederlandse Bank aan het Frederiksplein. Volgens velen een erg lelijk gebouw, waar toentertijd veel tegenstand bestond.

**) Rondom het voetstuk, waarop bouwmeester Berlage staat, zijn in reliëf de helpers van de bouwmeester uitgebeeld: een metselaar, een steigerbouwer, een beeldhouwer, een opperman en een tekenaar. Deze werkers zijn essentieel voor het realiseren van het ontwerp van de bouwmeester.

De laatste faun gevonden!

Loek van Vlerken

Bij het samenstellen van de tentoonstelling ‘Faunen’ en het begeleidende boek, waar Pan, faunen en saters in het werk van Hildo Krop wordt belicht, werd één faun gemist. In de oeuvrecatalogus van Hildo Krop door mevrouw E.J. Lagerweij-Polak staat het genoemd onder nummer V40:

“**Faun** - 1922 - eike(n)hout, ca 25 cm - *verblijfplaats*: onbekend - *opmerkingen*: Gemaakt naar aanleiding van een dans van Gertrud Leistikow”.

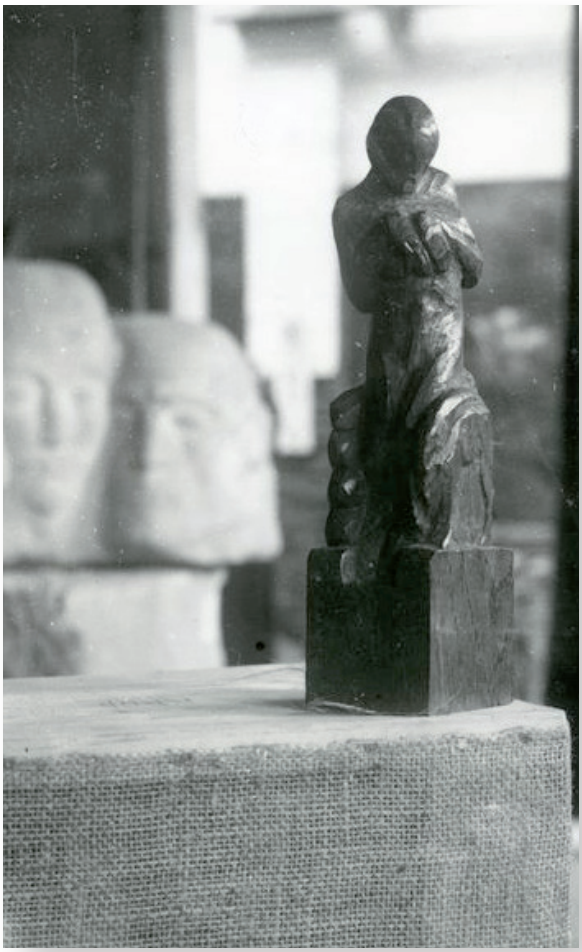
Het was tot voor kort onbekend hoe dit beeldje eruit zag en als het nog bestaat, waar de verblijfplaats is van dit in hout gesneden werkje. In de literatuur, ook niet in oude catalogi is er ook maar iets over te vinden.

In november 1920 werd er in Amsterdam, naar aanleiding van het in de zomer van 1920 verschenen Maskernummer van het tijdschrift Wendingen, een voordracht gehouden over maskers. Bij deze gelegenheid danste Gertrud Leistikow (1885-1948) enkele ‘maskerdansen’. Vlak na de Eerste Wereldoorlog kwam Leistikow naar Nederland en introduceerde hier de moderne ofwel ‘Duitsche dans’. Zij bedacht haar eigen dansen, vaak met maskers, zonder gebruik te maken van de ballettechniek. Ongetwijfeld is Hildo Krop bij deze voordracht aanwezig geweest, gezien zijn betrokkenheid en inbreng bij het tijdschrift Wendingen. Omdat Krop een klein eikenhouten beeldje maakte van Gertrud Leistikow in haar Faundans, moet Krop onder de indruk geweest zijn van deze bijzondere gebeurtenis. Ook maakte Krop voor deze danseres in die periode enkele vilten en papier-maché dansmaskers (Ma1, Ma3 en Ma 4).

Gedurende de Coronacrisis met de ‘intelligente lockdown’ had ik genoeg tijd om eens grondig het hele archief van het Hildo Krop Museum door te spitten. Dit kon gelukkig thuis omdat het hele archief is gedigitaliseerd. Ik was niet naar iets speciaals op zoek, maar er kwamen toch wel bijzondere dingen boven tafel. Zo vond in het fotoarchief van de familie Krop een foto met een werk waarvan ik in eerste instantie niet wist wat voor een kunstwerk er op stond afgebeeld. Op deze afbeelding, met archiefnummer 171-0595, is vaag op de achtergrond de beeldengroep *Verleden, heden, toekomst* (V39) uit 1920 van Krop te zien (dit beeld bevindt zich in Museum Boymans van Beuningen in Rotterdam).
Vóór dit beeld staat een houten beeldje, een figuurtje met de handen geknikt voor de borst en een getorst bovenlichaam. Aan de zijkant is ook nog een steenbok waarneembaar. Dit kon toch niet anders dan het bewuste dansende fauntje uit 1922 zijn, gemodelleerd naar Gertrud Leistikow.
Het eerste nummer van het tijdschrift Wendingen (januari 1918) bevat een houtsnede van Anka Krizmany, waarin Gertrud Leistikow in haar faundans te zien is. Hier zien we Leistikow met dezelfde ‘geknikte’ handen dansen als in de verbeelding van haar faundans van Hildo Krop.

De coronacrisis heeft in ieder geval wel voor gezorgd, dat er weer een puzzelstukje in de ontbrekende afbeeldingen van het werk van Hildo Krop is ingevuld. We mogen dan nu wel een afbeelding van de Leitikow-faun hebben, de verblijfplaats van het beeldje blijft vooralsnog onopgehelderd.

HILDO KROP MUSEUM
STEENWIJK

Colofon:
Coördinatie: Arie van Andel, Cock Brouwer
Redactie: Wim Heij, Loek van Vlerken
Fotografie: Arie van Andel en Loek van Vlerken
DTP: Christy Abels

Krop en drie keer Van Gogh

Wim Heij

Op drie verschillende manieren heeft Krop uiting gegeven aan zijn bewondering voor het werk van Vincent van Gogh (1853-1890). Twee ervan waren genoegzaam bekend, de derde ontdekte ik pas onlangs.
Van 1930 tot 1932 werkte Krop aan het *Van Gogh-monument* (Mo 9) voor de gemeente Nuenen. Het in onderdelen in zijn in atelier in Amsterdam vervaardigde eenvoudige monument bestaat uit een rond voetstuk van Beiers hardsteen met de inscriptie *In dit dorp werkte van december 1883 tot november 1885 Vincent van Gogh*. Op deze basis staat rechtop een steen van graniet (totale hoogte 218,5 cm) met een grote gele zon (zie voor meer informatie over dit monument Nieuwsbrief nr. 20).

We kennen Krop met name om zijn monumentale werken in Amsterdam (en elders in het land). Maar Krop was ook een begenadigd portrettist. Een groot aantal personen heeft hij geportretteerd waaronder een aantal portretten van zijn twee kinderen en zijn echtgenote. Ook heeft hij nogal wat portretten in opdracht vervaardigd en een flink aantal uit vriendschap. De in ons museum tentoongestelde *Van Gogh-kop* heeft Krop in 1952 zonder twijfel uit genegenheid voor het werk van de kunstenaar gemodelleerd (polychroom geglazuurd keramiek, 47 cm, V 152). De machtige kop oogt, zelfs na een uiterst knappe restauratie, nog steeds alsof deze een keer zwaar beschadigd is geweest door een val. Doch de restaurator, tevens een kenner van Krop zijn werk, was een geheel andere mening toegedaan: gebarsten tijdens het diverse keren bakken en glazuren omdat de plastiek van een te dik materiaal was gemaakt. En dat was nu juist weer heel typerend voor Krop zijn werkwijze, zeker ten aanzien van zijn keramiek: altijd de grenzen opzoekend van wat nog nèt kan of nèt niet.
Maar nu de derde. Kort geleden liep ik bij toeval tegen een boekje aan met als titel *Zadkine en Van Gogh*. Ook de beeldhouwer Zadkine was een groot bewonderaar van Van Gogh. Ontelbare keren heeft hij Van Gogh (al of niet samen met zijn broer Theo) verbeeld. Uitgerekend in dit boekje trof ik een afbeelding van een houtsnede van Krop aan met als bijschrift: *Vincent van Gogh ca. 1930*. Deze houtsnede bevindt zich al vanaf het begin in de collectie van ons museum maar werd noch door mij noch, bij mijn weten, door iemand anders in verband gebracht met Van Gogh. Onze houtsnede (18 bij 13 cm) heeft als onderschrift *Hildo Krop Gelukkig 1952* en is door Krop aan familie, vrienden en bekenden verstuurd bij de jaarwisseling 1951/1952. Deze datum valt min of meer samen met het jaar van vervaardiging van de geglazuurde portretkop. Om die reden betwijfelen wij vooralsnog de juistheid van de vermeldde duiding ca. 1930. De bewuste houtsnede toont een grote staande, bebaarde man met zijn hoofd omgeven door sterren. Misschien is nog wel het meest overtuigende bewijs dat het hier toch echt om de persoon Van Gogh gaat, namelijk de kleine, midden op de weg lopende figuur. Daarom tonen we ook nog een afbeelding van het (verloren gegane) schilderij van Vincent van Gogh: *Op de weg naar Tarascon*. De gelijkenis is werkelijk frappant.

Bezoekersvragen

Loek van Vlerken

Naar aanleiding van de beeldengroep op de brug bij het Amsterdams Lyceum vroeg een bezoekster hoe was de kijk van Hildo Krop was ten aanzien van de man/vrouw verhouding? Hoe stond hij tegenover de gelijkheid tussen man en vrouw? Was hij wel zo'n vooruitstrevende socialist?

Op deze vraag boeiende vraag wil ik wel wat dieper in gaan.

De beelden op de Lyceumbrug over het Noorder Amstelkanaal bij het Olympiaplein uit 1926-28 (B69) laten inderdaad een weinig geëmancipeerd beeld van man en vrouw, meisje en jongen. Bij het beeld van de moeder en dochter (Krop's vrouw en dochter Helen stonden hiervoor model) zien we de vrouw met een roos in haar hand. Zij legt haar dochter uit hoe de natuur werkt. Daar tegenover zit een vaderfiguur met een zoon (Krop zelf met zoon Johan). Hij brengt zijn zoon het functioneren van technisch gereedschap bij. Onder de voeten van de figuren zijn vliegende vogels weergegeven. De zwaluw (met de gevorkte staart) moet gezien worden als vrouwelijk. De zwaluw is nestvast. De meeuw bij de vader en zoon is mannelijk, vanwege zijn zwervend bestaan. Dit is een behoorlijk moralistische les in de toen geldende sociale rolpatronen. Maar we moeten niet vergeten dat het voor die tijd een nogal een voor de hand liggende verbeelding van het 'ideale' gezin was. Gezien de locatie van de brug, vóór het Amsterdams Lyceum, is het niet onwaarschijnlijk dat dit opvoedingsthema door de gemeente als uitgangspunt werd gekozen en Krop hier een duidelijke invulling aan moest geven.

In zijn vrije werk kon hij wel openlijk zijn mening uiten, zoals bij het reliëf 'Ontwaken' (Me17) uit 1917. Dit houtsnijwerk mag worden gezien als één van de eerste politieke uitingen van Hildo Krop in zijn werk. Het is de tijd van de strijd voor het vrouwenkiesrecht. In 1917 konden vrouwen voor het eerst daadwerkelijk tot volksvertegenwoordiger worden gekozen. Twee jaar later, in 1919, kregen alle Nederlandse vrouwen boven de 23 jaar actief kiesrecht. Krop laat op het genoemde reliëf de geknield zittende jonge vrouw wegkijken van de doornenstruik, die ze op haar levenspad anno 1917 tegenkomt. Zij ontwaakt uit haar dagelijkse sleur en beseft dat ze moet strijden voor een betere toekomst als vrouw. De twee vliegende reigers symboliseren de vlucht uit het beklemmende bestaan van het monddood maken en onderdrukking in de toen geldende mannenwereld.

Maar ook binnen zijn functie als (toen nog officieus) Stadsbeeldhouwer van Amsterdam kon hij met een kleine nuance toch een duidelijk signaal afgeven, zoals bijvoorbeeld op een urinoir, tegenover de ingang van het toenmalige Amsterdamse stadhuis aan de walkant van de Oudezijds Voorburgwal (B59). Voor dit bijzondere gebouwtje hakte hij in 1926 (in de zelfde periode als zijn beeldengroep op de Lyceumbrug) het beeld 'De Volksredenaar'. Krop had in zijn jeugd Pieter Jelles Troelstra (1860-1930) horen spreken. Die vurige rede van deze socialistische leider van de SDAP is Krop zijn hele leven bij gebleven. Deze 'Volksredenaar' geeft hij weer als een volksmenner met de rechter vuist strijdbaar omhoog. Hij wil het volk overtuigen om op te komen voor hun rechten. De rond dit figuur geplaatste koppen volgen dit advies, gezien hun open monden. Eén van deze koppen doet er echter het zwijgen toe. Interessant is dat juist deze ene kop een vrouwenkop is. Hier wordt subtiel aangegeven dat de vrouw anno 1926, ondanks het in 1919 verkregen kiesrecht, haar mening nog steeds niet openlijk mag verkondigen.

Met dit (letterlijk) stil protest toont Krop dat er niks mis was met zijn opvatting over de gelijkheid tussen man en vrouw.